

Tweede bijeenkomst van het CEwolf consortium voor samenwerking in genetische onderzoek aan de centraal-europese wolvenpopulatie

30 November – 1 December 2015, Lumen-gebouw, Wageningen, Nederland

Auteurs: Arjen de Groot en Hugh Jansman, Alterra-WUR

De grote carnivoren in Europa, waaronder de wolf (*Canis lupus*), zijn momenteel bezig met een opvallende uitbreiding van hun verspreidingsgebieden. Wolven keren weer terug in regio's waar ze vele decennia of zelfs eeuwen afwezig zijn geweest. In het voorjaar van 2015 bereikte voor het eerst in lange tijd een wolf zelfstandig Nederland, en het ligt in de lijn der verwachting dat wolven in de nabije toekomst met vaker ons land zullen gaan bereiken.

Ten behoeve van bescherming en beheer, wordt overal in Europa de verspreiding wolven en de status van hun populaties nauwkeurig gemonitord. Deze monitoring berust grotendeels op genetisch onderzoek, voornamelijk op basis van non-invasieve monsters zoals keutels, haren, of slijmresten op prooidieren. Op basis van DNA kunnen bijvoorbeeld mogelijke wolvensporen worden geïdentificeerd (o.a. op aangevallen landbouwhuisdieren), of kan de herkomst van een individuele wolf worden achterhaald. Op grotere schaal kunnen populatiegroottes worden geschat of verspreidingspatronen worden gevolgd. Vanwege de grote afstanden die wolven kunnen afleggen, is daarbij vaak sprake van onderzoek dat over landsgrenzen heen gaat. Een degelijke samenwerking tussen genetische onderzoekers uit verschillende landen is daarom essentieel.

CEwolf is een internationaal consortium dat samenwerkt in genetisch onderzoek aan de centraal-europese wolvenpopulatie, de meest waarschijnlijke bron van wolven die Nederland bereiken. Het consortium werd opgericht in 2014, op initiatief van o.a. Alterra, en bestaat inmiddels uit 9 instituten uit vijf verschillende landen (Duitsland, Polen, Nederland, Denemarken en Tsjechië). De belangrijkste doelstelling van CEwolf is het mogelijk maken van een snelle uitwisseling van genetische resultaten tussen instituten in verschillende landen, door de huidige en toekomstige methoden voor bemonstering en genetische analyses zo veel mogelijk te harmoniseren en standaardiseren. Om dat te bereiken werden tijdens de eerste bijeenkomst van CEwolf (Gelnhausen, 4/5 augustus 2014) afspraken gemaakt over een gezamenlijke set van te gebruiken DNA-merkers en laboratoriumprotocollen.

Op 30 november en 1 december 2015 vond te Wageningen de tweede bijeenkomst van het CEwolf consortium plaats. Een belangrijk agendapunt betrof het vergelijken van de uitkomsten van een gezamenlijke test waarbij alle betrokken laboratoria hun eigen genetische profielen genereerden voor dezelfde monsters. Hieruit bleek dat de harmonisatie succes heeft gehad: het is inmiddels mogelijk om genetische data uit verschillende landen rechtstreeks te vergelijken. Op die manier kan bijvoorbeeld voor een wolf die in Nederland wordt aangetroffen snel worden nagegaan of deze al eerder in een ander land werd waargenomen. De komende tijd zullen de gezamenlijke methoden verder worden geoptimaliseerd en zullen samenwerkingen worden aangegaan met vergelijkbare consortia in andere delen van Europa.

Het uiteindelijke streven is vervolgens de oprichting van een Europa-breed netwerk voor genetisch wolvenonderzoek. Een eerste aanzet daartoe is een artikel dat onlangs door de leden van CEwolf in samenwerking met onderzoekers van in totaal 16 instituten uit 12 Europese landen werd gepubliceerd, waarin uiteen wordt gezet waarom uitwisseling van gegevens tussen onderzoekers uit heel Europa nodig is, wat deze uitwisseling momenteel in de weg staat, en welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn. Tijdens de afgelopen bijeenkomst van CEwolf werd een start gemaakt met de voorbereidingen voor een bijeenkomst van onderzoekers uit heel Europa, om over deze onderwerpen verder door te praten.

Voor meer informatie, zie:

- de website van het CEwolf consortium: <http://www.senckenberg.de/CEwolf>
- ons recente review-artikel over de noodzaak tot internationale samenwerking: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/mam.12052/abstract>